صلح‌نامهٔ زنان

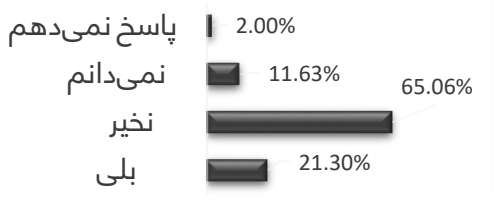
دیدگاه زنان افغان در بارهٔ خروج بی‌قیدوشرط نیروهای امرکایی و ناتو تا ۱۱ سپتامبر سال جاری

خلاصهٔ یافته‌ها:

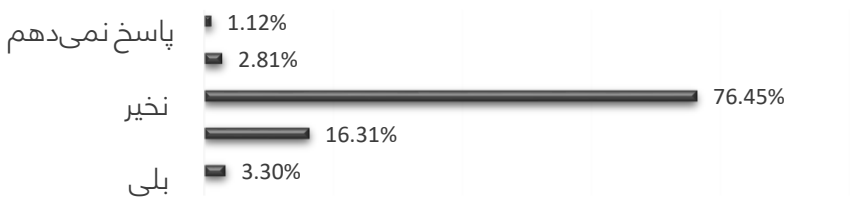
- در ماه می، ۲۸٤٥ در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦۰ سال از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان، قندهار، دایکندی، پنجشیر و جوزجان در در نظرسنجی در بارهٔ موضوع خروج بی‌قیدوشرط نیروهای امرکایی و ناتو تا ۱۱ سپتامبر سال جاری اشتراک نمودند.
- ٦٥٪ پاسخ‌دهنده‌گان گفتند که خروج بی‌قیدوشرط نیروهای امریکایی و ناتو تا ۱۱ سپتامبر سال جاری میلادی، مسئولانه نیست.
- ٥٦٪ پاسخ‌دهنده‌گان گفتند که افزایش حملات طالبان محتمل‌ترین سناریو بعد از خروج است. دومین سناریو با بالاترین احتمال، افزایش تلفات ملکی بود (١٦٪). از سوی دیگر، ٤٨٪ پاسخ‌دهنده‌گان گفتند «بهبود شرایط» امنیتی سناریوی با کمترین احتمال است. ٢٤٪ هم گفتند که تغییری در وضعیت موجود به میان نخواهد آمد.
- ٥٣٪ پاسخ‌دهنده‌گان گفتند که ایالات متحده و ناتو بعد از خروج باید حمایت از آتش‌بس را در اولویت قرار دهند و ١٦٪ دیگر گفتند که آنها باید حفظ قانون اساسی کنونی را در اولویت قرار دهند.
- ٧٦٪ پاسخ‌دهنده‌گان گفتند که شرایط طالبان برای بازگشت به مذاکرات غیرمنطقی است. تنها ١٦٪ گفتند که این شرایط منطقی است.
- ما در ۱۰ ولایت بحث‌های گروهی متمرکز دایر کردیم. اشتراک‌کننده‌گان بصورت عموم با یافته‌های نظرسنجی همسویی داشتند. اکثریت اشتراک‌کننده‌گان طرفدار حمایت دوام‌دار ناتو و امریکا از روند صلح و قانون اساسی کنونی بودند. تعدادی از اشتراک‌کننده‌گان هم نسبت به نقش و نیت ناتو اظهار بدبینی کردند.

پس‌منظر و پرسش‌ها: جو بایدن، رئیس جمهور امریکا، به تاریخ ١٤ اپریل اعلان کرد که نیروهای امریکایی و ناتو تا ۱۱ سپتامبر سال جاری بصورت کامل و بدون قید و شرط از افغانستان خارج می‌شوند. خروج بی‌قید و شرط از تغییر عمده در رویکرد امریکا حکایت دارد زیرا قبلا این کشور خروج نیروهایش را به بهبود شرایط امنیتی، قطع روابط طالبان با گروه‌های تروریستی بین‌المللی و مصالحهٔ سیاسی میان جمهوری اسلامی افغانستان و گروه طالبان مشروط کرده بود. در واکنش به اعلان خروج نیروهای خارجی از افغانستان، نهادهای امنیتی افغانستان اطمینان دادند که آن‌ها توان تأمین امنیت و مبارزه با تهدیدهای تروریستی را دارند. طالبان با آنکه بصورت غیر مستقیم از اعلان خروج نیروهای خارجی استقبال کرده‌اند، اظهار کرده‌اند که عدول از تاریخ تکمیل خروج نیروهای خارجی که اول می سال جاری بود، نقض توافق طالبان و امریکا است و تأکید کرده‌اند که آن‌ها به یافتن راه‌حل سیاسی متعهداند ولی بعد از تکمیل خروج نیروهای خارجی. با توجه به اینکه پیشرفت قابل ملاحظه در راستای توافق صلح به دست نیامده است، خروج کامل و بی‌قید شرط نزد جامعهٔ مدنی این نگرانی را بوجود آورده است که مبادا با خروج نیروهای خارجی طالبان دیگر تحت فشار بین‌المللی قرار نداشته باشند که در روند صلح دوحه مشارکت کنند، خشونت‌ها را کاهش دهند و دست‌آوردهای مهم نظیر حقوق زنان و اقلیت‌ها را در جریان مذاکرات صلح حفظ و حمایت کنند.

سوال ۱ : به نظر شما خروج کامل وبی قید و شرط نیروهای امریکایی و ناتو از افغانستان مسولانه است؟

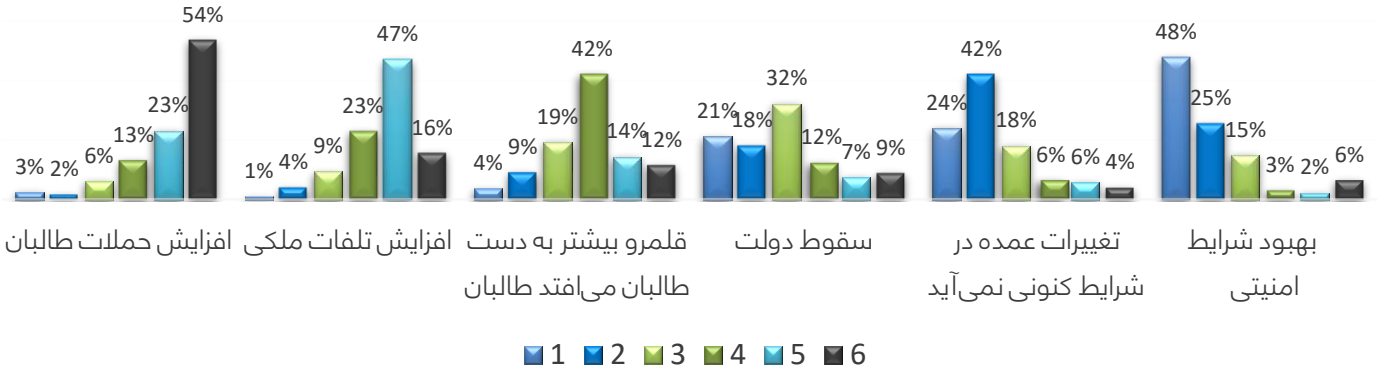

سوال ۴: طالبان گفته اند تا تکمیل شدن خروج نیروهای خارجی، رهایی تمام زندانیان طالبان و حذف طالبان از لیست سیاه به میز مذاکره بر نمی گردند. آیا این شرایط طالبان برای برگشت به مذاکره منطقی است؟

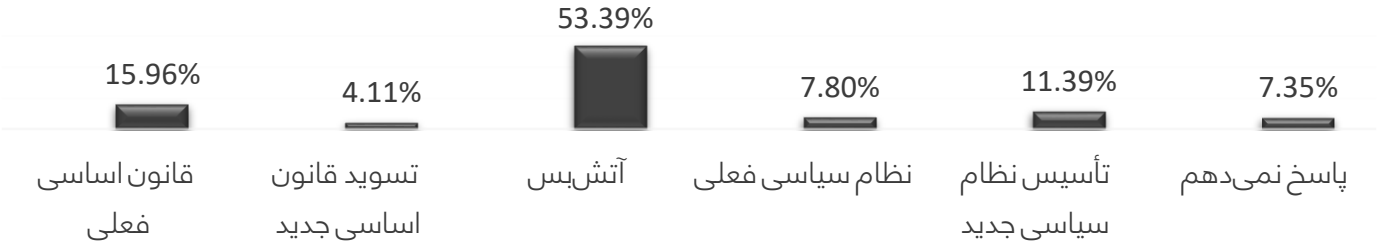

سوال۲: به نظر شما، پس از خروج نیروهای خارجی از افغانستان، کدام سناریوی ذیل اتفاق می افتد؟

[پاسخ دهنده‌گان از ۱ الی ٦ به گزینه های ذیل نمره دادند؛ طوریکه ۱ کمترین احتمال را دارد و ٦ بیشترین را]

سوال ۳: امریکا و شرکای ناتو گفته اند که پس از خروج نیروهای خارجی آنها به حمایت خود از گفت گوهای صلح بین الافغانی ادامه می دهد به نظر شما، مهم ترین موضوع که امریکا و شرکای ناتو در پروسه صلح از آن حمایت کنند، کدام گزینه ذیل است؟

بحث گروهی متمرکز در ده ولایت (هرات، بامیان، قندهار، بلخ، هلمند، تخار، ننگرهار، پنجشیر، دایکندی و جوزجان)

اشتراک‌کننده‌گان برداشت‌شان از یافته‌های نظرسنجی و دیدگاه‌شان در بارهٔ سوال‌های مطرح شده را شریک کردند. اشتراک‌کننده‌گان با نظر زنان در سروی موافق بودند که خروج بی‌قیدوشرط نیروهای امریکایی و ناتو یک عمل غیرمسئولانه است. به نظر آنها، خروج بی‌قیدوشرط نیروهای امریکایی و ناتو از این جهت غیرمسئولانه است که تبعات منفی برای مردم افغانستان دارد، به خصوص برای زنان. به نظر اشتراک‌کننده‌گان، این تبعات افزایش خشونت‌ها، افزایش تلفات ملکی، سقوط قلمرو بیشتر به طالبان و به خطر افتادن دست‌آوردهای زنان را شامل می‌شود. استدلال اشتراک‌کننده‌گان با پاسخ‌های زنان در نظرسنجی در بارهٔ سناریوهای احتمالی هم‌خوانی داشت؛ فقط با این تفاوت که اشتراک‌کننده‌گان بحث گروهی متمرکز تمام این احتمالات را در یک رده قرار دادند ولی زنان در نظرسنجی سناریوهای احتمالی را به ترتیب احتمال وقوع آن رتبه‌بندی نمودند.

به نظر اشتراک‌کننده‌گان، با توجه به افزایش خشونت‌ها و چالش‌های موجود در پروسهٔ صلح، به حضور نیروهای امریکایی و ناتو نیاز مبرم وجود دارد. مشابه پاسخ زنان به سوال سوم در نظرسنجی، اشتراک‌کننده‌گان بحث گروهی نیز تأکید کردند که امریکا و ناتو پس از خروج باید برای رسیدن به توافق روی آتش‌بس و حفظ قانون اساسی کنونی از ابزارهای فشار که در اختیار دارند، استفاد کنند (اشتراک‌کننده‌گان بر هر دو مورد تأکید مساوی داشتند در حالیکه زنان در نظرسنجی بر آتش‌بس تأگید بیشتر داشتند). هم‌چنان در بحث‌ها تأکید صورت گرفت که این فشار نه تنها بر طالبان، بلکه بر کشورهای منطقه هم باید وارد شود.

تعدادی از اشتراک‌کننده‌گان در بحث گروهی ابراز کردند که خروج بی‌قیدوشرط نیروهای امریکایی و ناتو از افغانستان نشان می‌دهد که آنها در وعده‌های خویش در زمینهٔ شکست تروریزم، حمایت از حقوق زنان و اشاعهٔ دموکراسی صادق نبودند. آنها هم‌چنان تأکید کردند که با خروج نیروهای خارجی، فشارها بر طالبان به منظور تداوم پروسهٔ صلح کاسته خواهد شد. تعدادی از اشتراک‌کننده‌گان در بارهٔ وعده‌های امریکا و ناتو برای محو تروریزم اظهار بدبینی کردند و با تأکید افزودند که حضور آنها در افغانستان یک بازی بود و آنها دنبال منافع خودشان بودند.

نهایتا، با اشاره به رهایی ۵۰۰۰ زندانی طالبان در گذشته، اشتراک‌کننده‌گان یک‌صدا گفتند که شرایط طالبان برای بازگشت به مذاکرات غیرمنطقی است و گفتند که از نظر آنها، این گروه قابل اعتماد نیستند. زنان در نظرسنجی هم با این شرایط طالبان مخالفت کردند (۷۶٫۴۵٪ گفتند که شرایط غیرمنطقی است). اما اشتراک‌کننده‌گان نظرسنجی با شدت بیشتر با این شرایط مخالفت نشان دادند. به نظر اشتراک‌کننده‌گان بحث گروهی، این احتمال وجود دارد که طالبان رها شده به میدان‌های جنگ بازگردند و باعث افزایش میزان خشونت‌ها و تلفات ملکی شوند. آنها هم‌چنان تأکید کردند که با پذیرفتن این شرایط ممکن است حقوق زنان را با خطر مواجه شود. اشتراک‌کننده‌گان هم‌چنان خاطر نشان کردند که چنین شرایط تنها بصورت یک‌جانبه از سوی طالبان مطرح شده و دولت افغانستان بدون هیچ پیش‌شرطی به گفت‌وگوهای صلح تعهد نشان داده است.

در پاسخ‌های اشتراک‌کننده‌گان بحث‌های متمرکز گروهی تفاوت‌های منطقوی هم مشاهده می‌شود. بر خلاف پاسخ‌های اشتراک‌کننده‌گان ولایت‌های دیگر، زنان در ولایت پنجشیر اتفاق نظر داشتند که در این ولایت وضعیت تغییر زیادی نخواهد کرد؛ اما در عین حال اذعان کردند که در ولایت دیگر، به خصوص در جنوب کشور، قلمرو بیشتر به دست طالبان خواهد افتاد. اما در نظرسنجی پاسخ زنان ولایت پنجشیر با پاسخ زنان از سایر ولایت هم‌نوا بود: افزایش حملات طالبان و افزایش تلفات ملکی محتمل‌ترین سناریوها بعد از خروج نیروهای خارجی خواهد بود (به ترتیب ۳۸٫۰۲٪ و ۲۳٫۹۷٪).

از سوی دیگر، اکثریت اشتراک‌کننده‌گان در هلمند نسبت به ارزش و اهمیت نیت و وعده‌های امریکا و ناتو اظهار بی‌اعتمادی کردند. حتا این موضوع مطرح شد که اعضای ناتو در وعده‌های خود مبنی بر حمایت از حقوق زنان و نهادهای مردم‌سالار صادق نبودند.

معرفی ابتکار بشنو:

«بشنو» ابتکاری است که از سوی نهاد پژوهش و توسعه در سال ۲۰۲۰ ایجاد شده تا با استفاده از تکنالوژی روش‌شناسی ترکیبی دیدگاه‌های هزاران زن را از شانزده ولایت از صحت، آموزش و تحصیلات عالی، جامعهٔ مدنی، بخش خصوصی، رسانه‌ها و عالمان دین در بارهٔ موضوعات جاری مورد بحث در میز گفت‌وگوهای صلح، جمع‌آوری کند و بصورت سریع، نظام‌مند و معیاری در قالب «صلح‌نامهٔ زنان» به میز مذاکره برساند تا صدای زنان به جای اینکه در قالب یک نظرسنجی مقطعی انعکاس پیدا کند، بصورت متداوم بخشی از روند مذاکرات صلح باشد. بشنو سعی می‌کند این اطمینان حاصل شود که صداهای زنان در روند صلح افغانستان شامل باشد و در همین راستا یافته‌های نظرسنجی خویش را با زنان عضو تیم مذاکره کنندهٔ جمهوری اسلامی افغانستان شریک می‌نماید تا آنها شواهد کافی در اختیار داشته باشند تا خواسته‌های زنان را که در «مسیر ۲» و «مسیر ۳» مطرح می‌شوند، در میز مذاکره به قوت مطرح کنند. در ضمن، با ایجاد ارتباط با زنان عضو تیم مذاکره‌کننده ما تلاش می‌کنیم خود را مطمئن بسازیم که سوال‌های درست را در جریان نظرسنجی ماهانهٔ خویش از زنان در ولایات مطرح می‌کنم. نهایتا، بشنو یافته‌های نظرسنجی خویش را از طریق پیام‌های تیلفونی به اشتراک‌کنندگان نظرسنجی شریک می‌شود تا آنها از اشتراک‌کنندگان محض در نظرسنجی، به کارگزاران تغییر و شرکای این روند تبدیل شوند.

«بشنو» از یک رویکرد اجتماع‌محور استفاده می‌کند تا دیدگاه‌های زنان را از سکتورهای گوناگون و متنوع از ۱۶ ولایت[1] از طریق نظرسنجی تیلفونی، نظرسنجی رودرور و بحث‌های گروهی متمرکز جمع‌آوری کند. بشنو نظرسنجی‌های خویش را بصورت ماهوار انجام می‌دهد تا روند شنیده‌شدن صدای زنان نه بصورت یکباره و مقطعی بلکه بصورت مداوم و منظم بخشی جدایی‌ناپذیر مذاکرات صلح باشد. با استفاده از تکنولوژی، بشنو این ظرفیت را ایجاد کرده است تا بصورت سریع، نظام‌مند و مؤثر صداهای زنان را در رابطه به موضوعات مهم مورد بحث در «مسیر ۱» از سکتورهای مختلف از مناطق امن و مناطق ناامن جمع‌آوری نماید.

روش‌شناسی:

سوال‌های نظرسنجی «بشنو» در بارهٔ بحث‌های جاری در میز مذاکرات صلح تهیه می‌شود و موضوعات گفت‌وگوها را منعکس می‌کند. هر ماه، پژوهشگران ما با استفاده از الگوی پرسش‌های بسته لیکریت، چهار سوال بسته طرح می‌کنند. همکاران ما این سوال‌ها را از طریق نظرسنجی تیلفونی از زنانی که قبلا برای اشتراک در نظرسنجی رضایت داده‌اند، می‌پرسد و بصورت همزمان همکاران ولایتی ما همین پرسش‌ها را بصورت رو در رو از زنان می‌پرسند. یافته‌های نظرسنجی تیلفونی و رو در رو مورد تحلیل قرار می‌گیرد و سپس مطابق یافته‌های آن سوال‌های بحث‌های گروهی متمرکز طرح می‌شوند. این سوال‌ها در بحث‌های گروهی متمرکز با اعضای حلقه‌های صلح زنان در ولایات به بحث گذاشته می‌شوند. با تحلیل مقایسوی یافته‌های کمی و کیفی، صلح‌نامهٔ زنان تهیه می‌شود که از سوی بشنو به طرف‌های مذاکره‌کننده و شرکای دخیل در پروسهٔ صلح شریک به اشتراک گذاشته می‌شود. این یافته‌ها هم‌چنان از طریق پیام‌های تیلفونی به اشتراک‌کننده‌گان نظرسنجی نیز شریک می‌شود تا آنها نیز در مورد دیدگاه‌های سایر زنان در ولایت آگاه شوند.

---

۱ ولایت‌های شانزده‌گانه عبارت‌اند از: هرات، قندهار، هلمند، ننگرهار، بامیان، بلخ، تخار، پنجشیر، دایکندی، جوزجان، فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، پکتیا و کنر.